

Zichy Miklósné (sz. gróf Karancs-Berényi Erzsébet) volt férje halála után (1758 eleje) községünk birtokosa 1766-ig, mikor a Királyi Kamara érvényesítette az 1659-ben szerződésben lefektetett tulajdonjogát Budaörsre.

Családja, melyből származott, ősi magyar nemesi familia. Okleveles emlékek 1205-től említik.

II. András korában élt Mihály, aki 1231-ben Pesten a domonkos szerzetesek részére a Szent Antalról elnevezett templomot és kolostort alapította.

A családban található Job szolnoki főispán. Derszek fia I. András a győri ütközetben vitézül harcolt, sebeket kapott, ezért IV. László által nemességben megerősítették. II. András I. Ferdinánd híveként 1550-ban jelentős birtokokat kapott Nógrád és Gömör megyében. Fia, II. Ferenc I. Ferdinánd király korában egész Magyarország főhadbiztosa volt. I. György 1642-ben Nyitra vármegye alispánja lett. A grófi rangot Imre kapta. III. György szintén grófi rangra emeltetett 1700-ban. Berényi Erzsébet III. Berényi György és Divékújfalussi gróf Ujjfalussi Klára házasságából született.

Férjével, Zichy Miklóssal együtt nagy művészetpártolók és építetők voltak. Több szép emlék is jelzi Budaörsön tevékenységüket. Pártolták a

Berényi Erzsébet

kor építészeit, többek között Behó Károlyt, kit óbudai udvarukban is különbözõ tisztségekkel halmoztak el. Ekkor építették fel a ma is látható óbudai Zichy-kastélyt, mely azt megelőzően csupán szerény úrilak volt.

1745-ben elkészítették a zsámbéki plébániatemplom szószerkét. 1760-ban az óbudai trinitárius templom berendezését rendelték meg az alapító Zichy Péter síremlékével együtt.

1760 novemberében készült el a budaörsi templom részére készített Szent kereszt-oltár. (Behó Károly, Zichy-levéltár, Fasc. 3. N. 536.)

1762. Ekkor javította, újította szintén Behó a budaörsi templom egyik oltárát. (Zichy-levéltár, Fasc. 9 et C., 1771.)

1766-ban az Úri utcai ház puttós kapuzatának elkészültéről vannak adataink.

1771 és 1774 között a budai Szent Anna-templom főoltárát készítetteti el

Berényi Erzsébet, valamint ugyanazon templom szószerkét.

A családnak e korban 2000 kötetes, jelentős értékű könyvtára volt. Az 1783-ban felosztatott kiscelli trinitáriusok 800 kötetes könyvtárának legértékesebb darabjait is a Zichy család kapta meg. Utóbb, Zichy Miklósné halálakor, 1796-ban végrendelete értelmében vette át e köteteket az Egyetemi Könyvtár.

A Zichy család tulajdonjoga Budaörsön 1756-ban szűnt meg, az úgynevezett „fiscus-per” során. 1758. október 21-én a Pozsonyi Kamara pert indított az óbudai uradalomért mint volt koronabirtokért. Az 1766. március 1-jén aláírt szerződés értelmében özvegy Zichy Miklósné az uradalomért, melyet már január 1-jén átengedett a koronának, tekintélyes kárpótlást kapott. Összesen 159 000 forintot, melyet azonnal ki is utaltak részére. A budaörsiek ekkor meleg hangű levélben köszönték meg Zichy Miklós özvegyének, gróf Karancsberényi Berényi Erzsébetnek a hozzájuk való jóságát.

Ismerjük özvegy Zichy Miklósné Berényi Erzsébet ismeretlen festő által készített arcképét (BTM képzőművészeti osztálya, 902. ltsz.), melynek másolata talán kiállítható lenne a budaörsi Német Nemzetiségi Tájházban.

Filipszky István